

ABSTRAK

Salah satu pembahasan yang masih dikaji sampai sekarang oleh para sarjana linguistik Arab adalah masalah penggunaan gender yang terdapat dalam al-Quran al-Karim. Kajian ini bertujuan untuk menganalisis kategori gender yang terdapat dalam surah al-Shams, mengenal pasti elemen makna konteks penggunaan gender dalam surah al-Shams, dan menganalisis *i'ra:b* kata gender yang terdapat dalam surah al-Shams. Kajian ini menggunakan metode kualitatif dengan aplikasi analisis kandungan bagi menganalisa kata gender yang terdapat dalam surah al-Shams dari sudut sintaksis. Dapatan kajian menunjukkan bahawa terdapat empat pembahagian gender dalam surah al-Shams iaitu *mudhakkar haqi:qiyy*, *mudhakkar maja:ziyy*, *mu'annath haqi:qiyy* dan *mu'annath maja:ziyy*. Dari sudut makna, terdapat kesesuaian antara makna leksikologi dan makna sintaksis dalam kalangan kata gender dalam surah al-Shams. Manakala dari sudut *i'ra:b*, kata gender dalam surah al-Shams ada yang berfungsi sebagai *fa:'il* (subjek), *ma'tu:f* (yang disambungkan), dan *muqsam bih* (sesuatu yang disumpah dengannya). Kesimpulan dari kajian ini menunjukkan bahawa kata-kata gender dalam surah al-Shams telah digunapakai sesuai dengan konteksnya dan tidak semua kata gender yang terdapat dalam surah al-Shams merupakan *qiya:siyy* namun ada juga yang merupakan *sama:'iyy*.

ABSTRACT

One discussion that is still studied by scholars until now Arab linguistic use of the gender is a problem that is found in the Quran. This study aims to analyse the gender category in surah *al - Shams*, identify elements of meaning in the context of the use of the word gender in Surah *al - Shams*, and analyse *i'ra:b* a gender in surah *al- Shams*. This study used a qualitative design with application content analysis to analyse gender in surah *al - Shams* terms of syntax. The results showed that there are four division of gender in surah *al - Shams* of *mudhakkar ḥaqi:qiy*, *mudhakkar maja:ziy*, *mu'annath ḥaqi:qiy* and *mu'annath maja:ziy*. From the point of meaning, there is congruence between the meaning of lexicology and syntactic meaning among gender in the letter said *al - Shams*. Whilst at *i'ra:b*, all the words of the masculine and feminine function according to its position in the sentence, it serves as *fa:'il* (subject), *ma'thu:f* (connected), and *muqsam bih* (something that cursed him). Conclusions from this study show that the words masculine and feminine in surah *al - Shams* has been adopted according to the context and not all the words of the masculine and feminine in surah *al - Shams* is *qiya:siyy* but some of it is *sama:' iyy* .

PENGHARGAAN

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Dengan nama Allah, yang maha pemurah, lagi maha mengasihani

Alhamdulillah segala pujian dipanjatkan ke hadrat Allah SWT atas segala nikmat yang dilimpahi kepada penulis sehingga telah diberi keizinan, kekuatan, keazaman, kelapangan masa, hidayah dan inayahnya dalam menyelesaikan dan menyiapkan kajian yang bertajuk “Analisis Gender Dalam Surah al-Shams”. Selawat dan salam ke atas junjungan besar Nabi Muhammad SAW yang menjadi utusan terakhir pembawa rahmat ke seluruh alam. Hanya kepada Allah kesyukuran dipanjatkan atas segala anugerah dan kekuatan yang diberikan untuk menyiapkan kajian disertasi ini.

Terlebih dahulu, penulis melahirkan rasa sukacita atas kejayaan menyiapkan disertasi ini. Mungkin terdapat kekurangan dan kelemahan tertentu yang tidak dapat dikesan oleh penulis. Namun begitu, penulis telah berusaha sedaya upaya menyiapkannya walaupun berhadapan dengan pelbagai cabaran.

Penulis ingin mengambil kesempatan untuk mengucapkan ribuan terima kasih kepada Prof Dr Zuraidah Mohd Don, Dekan Fakulti Bahasa dan Linguistik, Universiti Malaya, yang telah memberi peluang kepada penulis untuk melanjutkan pengajian di peringkat sarjana dalam bidang Pengajian Bahasa Moden. Penghargaan yang setinggi-tingginya juga kepada Ustaz Dr. Ahmad Arifin Sapar selaku penyelia yang telah memberikan bimbingan dan tunjuk ajar dalam penyelidikan dan penulisan kajian ini, Tanpa arahan dan penambahbaikan dari beliau kajian ini jauh dari sempurna. Ucapan terima kasih juga penulis sampaikan kepada Ketua Jabatan Bahasa Arab dan Bahasa-Bahasa Timur Tengah Ustaz Dr. Mat Taib Pa dan kepada para pensyarah yang mulia, yang telah mengajarkan ilmu mereka kepada penulis.

Penulis juga merakamkan terima kasih kepada pihak Perpustakaan Universiti Malaya dan Perpustakaan Fakulti Bahasa dan Linguistik atas segala bantuan, kerja sama dan kemudahan yang telah diberikan kepada penulis sepanjang penyelidikan ini.

Selain itu, penulis turut mengucapkan jutaan terima kasih kepada tenaga pengajar dan kakitangan Fakulti Bahasa dan Linguistik yang telah memberikan kerjasama sepanjang pengajian penulis di Universiti ini, sama ada secara langsung atau tidak langsung. Ucapan terima kasih juga ditujukan kepada kawan-kawan seangkatan 2011 di Fakulti Bahasa dan Linguistik yang telah banyak membantu penulis dalam menyelesaikan penulisan kajian ini, khususnya Ustaz Muhammad Sabra, Lc, juga kepada sahabat seperjuangan penulis di Fakulti Bahasa, Tgk. Aan Muhammady, SS dan Tgk. Awaluddin, MPd yang telah rela berdiskusi dengan penulis tanpa mengenal waktu dan tempat. Kepada Tgk. H. Rousydy Abu Bakar, Lc yang telah menjadi sahabat dalam susah dan senang, kepada Tgk. Faisal Abnisa, MEng dan keluarga yang telah banyak membantu penulis dan keluarga, kepada Tgk. Azwir, MA dan keluarga yang selalu sedia menolong penulis dan keluarga. Kepada Tgk. Bakhtiar Hanafiah, MA yang telah menjadi sahabat dan guru penulis ketika pertama sekali sampai di Malaysia. Dan kepada semua sahabat-sahabat penulis yang telah menyokong dan membantu penulis, yang tidak dapat disebutkan namanya di sini. Penulis mendoakan semoga Allah SWT memberi ganjaran yang setimpal atas segala penghidmatan dan kebaikan yang diberikan. *Jazakumullah Khayr al-Jaza'*.

Penulis juga mengucapkan jutaan terima kasih dan doa kepada Almarhum ayahanda Ir. H. Syarifuddin Usman yang telah memberikan inspirasi dan motivasi kepada penulis tentang kehidupan ini, semoga kajian ini dapat menjadi amal kebaikan untuk beliau, amiin. Dan juga kepada ibunda tercinta Hj. Agusni, Spd yang telah membantu dan mendoakan penulis, tanpa kasih sayang beliau, penulis tidak akan

sampai ke tahap sekarang ini. Serta kepada adinda-adinda penulis iaitu Zulfahmi SP, Nurul Aflah SIP, Iqbal SE yang telah memberikan sokongan dan doa kepada penulis.

Akhir sekali penulis mengucapkan terima kasih yang tak terhingga kepada isteri tercinta Hj. Kartina Muhammad Daud, Lc, yang telah menumpukan masa dan tenaga untuk menggantikan peranan penulis dalam membesarkan anak-anak kami, dan yang telah menjadi rakan penulis dalam perbincangan bagi menyempurnakan disertasi ini. Juga kepada ananda-ananda tersayang Sajwa Fariza Mukhlis, Abrar Maulana Mukhlis dan Humna Nabihah Mukhlis yang telah bersabar dan rela kehilangan perhatian dari walidnya disebabkan menyelesaikan disertasi ini, kepada kalianlah disertasi ini walid hadiahkan, semoga ia dapat menjadi inspirasi kepada kalian untuk lebih bermujahadah dan dapat melahirkan karya yang bermanfaat kepada ummah pada masa hadapan, amiin.

MUKHLIS SYARIFUDDIN
FAKULTI BAHASA DAN LINGUISTIK
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR

ISI KANDUNGAN

	Muka Surat
Perakuan	ii
Abstrak	iii
Abstract	iv
Penghargaan	v
Isi Kandungan	viii
Pedoman Transliterasi	xii
Senarai Jadual	xv
Senarai Singkatan Kata	xvi

BAB 1: PENDAHULUAN

1.0 Pengenalan	1
1.1 Pernyataan Masalah	4
1.2 Objektif Kajian	10
1.3 Persoalan Kajian	10
1.4 Batasan Kajian	11
1.5 Definisi Operasional	11
1.6 Kepentingan Kajian	17
1.7 Tinjauan Kajian Lepas	17
1.8 Rangka Kajian	20
1.8.1 Bab 1 : Pengenalan	20
1.8.2 Bab 2 : Teori Maskulin dan Feminin Dalam Bahasa Arab	21
1.8.3 Bab 3 : Metodologi Kajian	21
1.8.4 Bab 4 : Analisis Dapatan Kajian	21
1.8.5 Bab 5 : Kesimpulan Dan Cadangan	22
1.9 Penutup	22

BAB 2 : TEORI TENTANG MASKULIN DAN FEMININ DALAM BAHASA ARAB

2.0 Pendahuluan	23
2.1 Pengertian Maskulin	23
2.2 Pengertian Feminin	24
2.3 Pembahagian Maskulin Dan Feminin Dalam Bahasa Arab	26
2.3.1 Pembahagian Maskulin	27
2.3.1.1 Pembahagian Maskulin Dari Aspek Jantina	27
2.3.1.2 Pembahagian Maskulin Dari Aspek <i>Ta'wil</i>	29

2.3.2 Pembahagian Feminin.....	32
2.3.2.1 Pembahagian Feminin Dari Aspek Jantina	32
2.3.2.2 Pembahagian Feminin Daripada Aspek Tanda	33
2.4 Tanda - Tanda Feminin	36
2.4.1 Tanda-Tanda Feminin	36
2.4.1.1 Tanda-Tanda Feminin Pada Kata Nama	38
2.4.1.1.1 <i>Alif al-Ta'ni:th al-Maqsu:rat</i>	38
2.4.1.1.2 <i>Alif al-Ta'ni:th al-Mamdu:dat</i>	38
2.4.1.1.3 <i>Ha:' al-Ta'nith</i>	38
2.4.1.1.4 <i>Al-Ta:'</i>	42
2.4.1.1.5 <i>Al-Alif dan al-Ta:'</i>	44
2.4.1.1.6 <i>Al- Nu:n</i>	45
2.4.1.1.7 <i>Kasrat</i>	45
2.4.1.1.8 <i>Al-Ya:'</i>	46
2.5 Penutup	47

BAB 3 : METODOLOGI KAJIAN

3.0 Pengenalan	48
3.1 Reka Bentuk Kajian	48
3.1.1 Analisis Dokumen Dalam Penyelidikan	50
3.1.2 Teknik Analisis Kandungan Dalam Penyelidikan	53
3.2 Instrumen Kajian	55
3.3 Populasi dan Sampel Kajian	57
3.3.1 Unit Sampel Analisis Kandungan	58
3.4 Pengumpulan Dan Penganalisan Data	62
3.4.1 Pengumpulan dan Penganalisan Data Analisis Kandungan ...	63
3.5 Kesahan Dan Kebolehpercayaan Data	64
3.6 Penutup	66

BAB 4 : ANALISIS DAPATAN KAJIAN

4.0 Pengenalan	67
4.1 Kategori Gender Yang Terdapat Dalam Surah <i>Al-Shams</i>	67
4.1.1 <i>Mudhakkar al-Haqi:qiyy</i>	68
4.1.1.1 <i>Al-Rasu:l</i>	68
4.1.2 <i>Mudhakkar Maja:ziyy</i>	72
4.1.2.1 <i>Dhanb</i>	72
4.1.2.2 <i>Al-Qamar</i>	75
4.1.2.3 <i>Al-Naha:r</i>	77
4.1.2.4 <i>Al-Layl</i>	79

4.1.3	<i>Mu'annath Haqi:qiyy</i>	82
4.1.3.1	<i>Na:qat</i>	82
4.1.4	<i>Mu'annath Ghair Haqi:qiyy</i> atau <i>Mu'annath Maja:ziyy</i>	84
4.1.4.1	<i>Al-Shams</i>	84
4.1.4.2	<i>Al-Sama:'</i>	86
4.1.4.3	<i>Al-Ard</i>	90
4.1.4.4	<i>Al-Nafs</i>	93
4.2	Analisis Elemen Makna Kata-Kata Gender Yang Tersirat Dalam Surah <i>al-Shams</i>	97
4.2.1	Elemen Makna kata yang termasuk dalam kategori <i>Mudhakkar Al-Haqi:qiyy</i>	97
4.2.1.1	<i>Al-Rasul</i>	97
4.2.2	Elemen Makna Kata-Kata Yang Termasuk Dalam Kategori <i>Mudhakkar Maja:ziyy</i>	100
4.2.2.1	<i>Al-Taqwa</i>	100
4.2.2.2	<i>Dhanb</i>	102
4.2.2.3	<i>Al-Qamar</i>	103
4.2.2.4	<i>Al-Naha:r</i>	104
4.2.2.5	<i>Al – Layl</i>	105
4.2.3	Elemen Makna Kata Yang Termasuk Dalam Kategori <i>Mu'annath Haqi:qiy</i>	106
4.2.3.1	<i>Na:qat</i>	106
4.2.4	Elemen Makna Perkataan-Perkataan Yang Termasuk Dalam Kategori <i>Mu'annath Maja:ziyy</i>	108
4.2.4.1	<i>Al-Shams</i>	108
4.2.4.2	<i>Al-Sama:'</i>	110
4.2.4.3	<i>Al-Ard</i>	111
4.2.4.4	<i>Nafs</i>	113
4.3	Analisis <i>I'ra:b</i> Kata-Kata Gender Yang Terdapat Dalam Surah <i>al-Shams</i>	116
4.3.1	Analisis <i>I'rab</i> Perkataan Yang Termasuk Dalam Kategori <i>Mudhakkar al-Haqi:qiyy</i>	116
4.3.1.1	<i>Al-Rasu:l</i>	116
4.3.2	Elemen <i>I'rab</i> Kata-Kata Yang Termasuk Dalam Kategori <i>Mudhakkar Maja:ziyy</i>	118
4.3.2.1	<i>Al-Taqwa</i>	118
4.3.2.2	<i>Dhanb</i>	119
4.3.2.3	<i>Al-Qamar</i>	121
4.3.2.4	<i>Al-Naha:r</i>	122
4.3.3	Elemen <i>I'rab</i> Kata Yang Termasuk Dalam Kategori <i>Mu'annath Haqi:qiyy</i>	122
4.3.3.1	<i>Na:qat</i>	122

4.4	Penutup	124
-----	---------------	-----

BAB 5 : KESIMPULAN DAN CADANGAN

5.0	Pengenalan	125
5.1	Kesimpulan	125
5.2	Cadangan	134
5.3	Penutup	134

BIBLIOGRAFI	135
--------------------------	-----

PANDUAN TRANSLITERASI

PEDOMAN TRANSLITERASI EJAAN ARAB KE MELAYU
JABATAN BAHASA ARAB DAN BAHASA-BAHASA TIMUR TENGAH
FAKULTI BAHASA DAN LINGUISTIK
UNIVERSITI MALAYA (Edisi 2008)

1) Konsonan

Bil	Lambang Huruf	Transliterasi	Contoh Penggunaannya
1	ء	,	ba'sa : بَأْسَ
2	ب	b	badala : بَدَلَ
3	ت	t	taraka : تَرَكَ
4	ث	th	thabata : ثَبَّتَ
5	ج	j	jarasa : جَرَسَ
6	ح	ḥ	ḥasuna : حَسُنَ
7	خ	kh	khasha'a : خَشَعَا
8	د	d	darasa : دَرَسَ
9	ذ	dh	dhafira : ذَفِرَ
10	ر	r	rashada : رَشَدَ
11	ز	z	za: ra : زَارَ
12	س	s	salaka : سَلَكَ
13	ش	sh	shariba : شَرِبَ

14	ص	ş	şabiha : صَبِيح
15	ض	ḍ	ḍahika : ضَحِكَ
16	ط	ṭ	ṭa'ima : طَعِمَ
17	ظ	ẓ	ẓafira : ظَفِرَ
18	ع	‘	‘adala : عَدَلَ
19	غ	gh	ghafara : غَفَرَ
20	ف	f	fataḥa : فَتَحَ
21	ق	q	qasama : قَسَمَ
22	ك	k	kathura : كَثُرَ
23	ل	l	laḥana : لَحَنَ
24	م	m	mathala : مَثَلَ
25	ن	n	nabata : نَبَتَ
26	ه	h	hazala : هَزَلَ
27	و	w	warada : وَرَدَ
28	ي	y	yabisa : يَبَسَ
29	ة	ṭ	ja:mi‘aṭ : جَامِعَةٌ

2) Vokal Pendek

Bil	Lambang Huruf	Transliterasi	Contoh Penggunaannya
1	ا	a	karama : كَرَمَ
2	ي	i	labisa : لَابِسَ
3	و	u	kutiba : كَتَبَ

3) Vokal Panjang

Bil	Lambang Huruf	Transliterasi	Contoh Penggunaannya
1	اَ	a:	ma:lik : مَالِك
2	يَ	i:	ti:n : تَيْن
3	وُ	u:	mandu:b : مَنْدُوب

4) Diftong

Bil	Lambang Huruf	Transliterasi	Contoh Penggunaannya
1	أَي	ay	zaytun : زَيْتُون
2	أَوْ	aw	law : لَوْ

SENARAI SINGKATAN KATA

KEPENDEKAN	PERKATAAN
Bil	Bilangan
Cet	Cetakan
H	Hijrah
M.S	Muka Surat
No	Nombor
SAW	Şalla Alla:h ‘Alayh wa Sallam
SWT	Subħa:nah wa Ta’:la
TT	Tanpa Tahun
W	Wafat

SENARAI JADUAL

BILANGAN	TAJUK JADUAL	MS
Jadual 4.1	Jadual Perkataan <i>Al – Rasu:l</i> dalam Al-Quran	76
Jadual 4.2	Jadual perkataan <i>Taqwa</i> dalam Al-Quran	79
Jadual 4.3	Jadual Perkataan <i>Dhanb</i> Dalam Al-Quran	81
Jadual 4.4	Jadual Perkataan <i>Al-Qamar</i> Dalam Al-Quran	83
Jadual 4.5	Jadual Perkataan <i>Al-Naha:r</i> Dalam Al-Quran	84
Jadual 4.6	Jadual Perkataan <i>Al-Layl</i> Dalam Al-Quran	87
Jadual 4.7	Jadual Perkataan <i>Na:qat</i> Dalam Al-Quran	88
Jadual 4.8	Jadual Perkataan <i>Al - Shams</i> Dalam Al-Quran	90
Jadual 4.9	Jadual Perkataan <i>Al – Sama:’</i> Dalam Al-Quran	91
Jadual 4.10	Jadual Perkataan <i>Al – Ard</i> Dalam Al-Quran	94
Jadual 4.11	Jadual Perkataan <i>Al – Nafs</i> Dalam Al-Quran	97
Jadual 4.12	Jadual Kategori Gender Dalam Surah Al-Shams	99
Jadual 4.13	Jadual Kategori <i>I’ra:b</i> Kata Gender Dalam Surah Al-Shams	127